

קיט.

נצחוני בני, שאומר כן בדרך חיבה שמחבב אותם. וכוונת הגמרא כאן היא בענין משה, שהקב"ה גזר גזירה על כלל ישראל ומשה ביטל הגזירה. שודאי אין הפירוש שמשה ביטל הגזירה, אלא הקב"ה הוא שביטל הגזירה מחמת אהבתו למשה, וכן בכל מקום שהצדיק מבטל גזירה, הקב"ה הוא מבטל הגזירה על ידי שמוחל, אלא שכיון שביטול הגזירה נעשית מחמת אהבתו לצדיק ותפלת הצדיק, לכך תולים את ביטול הגזירה בצדיק, ולזה קוראין נצחון.

ה. עשאה כמצודה שאין בה דגן וכו' כתב הבן יהוידע שאין כאן מחלוקת, אלא האומר כמצולה שאין בה דגים כוונתו לרכושי הגשמי, שנתרוקנו מן הממון, ומי שיבא אליה אינו יכול להרויח שם, כי לא ימצא שם כלום. והאומר כמצודה שאין בה דגן כוונתו לרכוש הרוחני, שלא נשאר בה ניצוץ קדוש, שביירו הכל משם, ולכך נאסר להם לחזור לשם.

ו. עשאה כמצודה וכו' הצ"ח (ברכות ט:) הקשה, שאם כן מהיכן היה להם ביזת הים. ותירץ בשם בנו, שדירת בני ישראל היה ברעמסס, ועבודתם היה בפיתום ורעמסס, ובעת הגאולה היו בעיר המלוכה, ורק שם שאלו הכסף והזהב והבגדים ורוקנום, אבל מלבד זה, היו ערים רבות אחרות במצרים, ומהם לא שאלו, ושם נשאר הון רב.

ז. אודך כי עניתני אמר דוד וכו' עיין במהרש"א שהאריך לפרש כל פסוק ופסוק כיצד מתפרש לפי מי שאומרו.

א. זה המכיר מקום חבירו בישיבה ביאר רשב"ם, שהמעלה היא מצד התמדתו בתורה, שכיון שהוא רגיל בבית המדרש, ממילא יודע הוא היכן מקומות חביריו. והמהרש"א ביאר, שמכיר חבירו בתורה ובחכמה להיות מקומו לפניו ממנו.

ב. זה המקבל פני חבירו בישיבה המהרש"א פירש (על דרך פירוש הרשב"ם לעיל) שהיא מעלה בהתמדתו, שלעולם הוא מקבל פני חביריו, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה כז:) 'מעולם לא קדמני אדם לבית המדרש'. עוד ביאר שבמ"ח דברים שהתורה נקנית בהם נמנו גם דיבוק חברים ונושא בעול עם חבירו, וזוהי כוונת הגמ' שמקבל פני חבירו בישיבה.

ג. מאי נינהו טעמי תורה העיר המהרש"א, שהרי בסנהדרין (כא:) אמרו שלא נתגלו טעמי תורה משום שבחמשה מקראות נתגלו טעמיהן ונכשל בהן גדול העולם. ותירץ, שיש לחלק בין טעמים שנאמרו בתורה עצמה, לבין טעמים שחכמים אמרו אותם. עוד כתב שיש לחלק בין טעמי התורה ובין טעמי מצוות התורה.

ד. זמרו למי שנוצחין אותו ושמח כתב הרי"ף על העין יעקב, שכיון שאמר דוד לזמר לישראל המנצחים להקב"ה, מכאן שהקב"ה שמח מזה, שאם לא כן, כיצד יזמר לישראל המנצחים, וכביכול הקב"ה עצמו עצב, אלא ודאי הקב"ה שמח בזה. ובבן יהוידע האריך, כיצד שייך לנצח להקב"ה כביכול. וביאר הכוונה בדרך חיבה, וכמו שאמרו בב"מ (ט:) שהקב"ה אומר